

*Besprekingsverslag***Van**

Ronald Vernes

Onderwerp

Verslag 6e overleg Gebruikersraad GEO-modellen (ondiep) d.d. 17 maart 2011 te Utrecht

Earth, Environmental and Life SciencesPrincetonlaan 6
3584 CB Utrecht
Postbus 80015
3508 TA Utrecht

www.tno.nl

T +31 88 866 42 56

F +31 88 866 44 75

infodesk@tno.nl

Datum

2 mei 2011

Onze referentie

TNO-060-UT-2011-00823

Doorkiesnummer

+31 88 866 47 80

Doorkiesfax

+31 30 256 47 55

Aanwezig: Jurriaan Cok (Waterschap Peel en Maasvallei), Janet Hof (Provincie Drenthe), Harry van Manen (Rijkswaterstaat/Waterdienst, vervanger Timo Kroon), Robbert van Montfoort (Arcadis), Fred Olie (Royal Haskoning), Judith Snepvangers (Landschap Overijssel), Johan van der Veer (Provincie Limburg), Michiel van der Meulen (TNO) en Ronald Vernes (TNO, secretaris).

Afwezig met afmelding:

Gé van den Eertwegh (KWR Watercycle Research Institute; voorzitter), Marcel Jeurink (Mos Grondmechanica), Timo Kroon (Rijkswaterstaat/Waterdienst, vervangen door Harry van Manen), Vera Lagendijk (Vitens), Nila Taminiau (Waterschap Peel en Maasvallei, vervangen door Jurriaan Cok)

Afwezig zonder tijdige afmelding:

Joop Okx (Alterra)

Voorliggende stukken:

- conceptagenda overleg (zie hieronder),
- conceptnotulen overleg 14 september 2011.

Agenda

1. Welkom, opening en agenda
2. Mededelingen (allen)
3. Conceptnotulen vergadering 14 september 2010
4. Gebruikersdag 26 mei 2011 (Fred)
5. Stand van zaken rond BRO (Michiel van der Meulen)
6. Terugkoppeling vanuit grondwatermodellen naar REGIS (Frans van Geer)
7. Onzekerheidskaarten en Subsurface Viewer (Jan Gunnink)
8. W.v.t.t.k.
9. Afspraken en besluiten (Fred, Ronald)
10. Volgend overleg: planning en onderwerpen (Fred)
11. Sluiting

1. Welkom, opening en agenda

Bij afwezigheid van Gé van den Eertwegh neemt Fred Olie het voorzitterschap waar en opent de vergadering. Hij verwelkomt de aanwezigen, in het bijzonder Jurriaan Cok, nieuwe vervanger van Nila Taminiau, en Robbert van Montfoort van Arcadis.

Datum

2 mei 2011

Onze referentie

TNO-060-UT-2011-00823

Pagina

2/9

Robbert van Montfoort is geohydroloog en betrokken bij grondwatermonitoring en grondwatermodellering. Hij is reeds lid van de DINO Gebruikersgroep ondiep. Vanuit zijn werkterrein is hij ook geïnteresseerd in de ontwikkelingen rond de geo-modellen van TNO en schuift om die reden aan bij het overleg.

Vanwege de nieuwe aanwezigen stelt iedereen zich kort voor.

De agenda wordt conform het voorstel vastgesteld.

2. Mededelingen

Geen.

3. Conceptnotulen vergadering 14 september 2011

Geen tekstuele en inhoudelijke opmerkingen n.a.v. de notulen. De notulen worden geaccordeerd.

N.a.v. de actielijst:

Nr	Stand van zaken
3.7	Dit actiepunt wordt afgevoerd. Verdere acties lopen via het onderzoek van Frans van Geer (zie agendapunt 6).
4.1	Ronald Vernes heeft de informatie over de nieuwe organisatie, zoals die op de internetsite van TNO beschikbaar is, onder de leden verspreid. Michiel van der Meulen licht dit onder agendapunt 5 toe.
4.3	Dit punt is op 14 september 2010 behandeld en kan worden afgevoerd.
4.4	Fred Olie heeft de gemeente Den Bosch benaderd of zij interesse hebben om in de Gebruikersraad GEO-modellen (ondiep) zitting te nemen; hij heeft nog geen reactie ontvangen. Janet heeft DLG gepolst; DLG houdt het verzoek nog in beraad. Judith Snepvangers vraagt zich af of zij, gezien haar vele managementtaken, nog wel de juiste vertegenwoordigster is namens de Landschappen, Natuurmonument en Staatsbosbeheer. Zij gaat na of er misschien iemand is die meer inhoudelijk bij de materie is betrokken die de Landschappen, Natuurmonumenten en SBB zou kunnen vertegenwoordigen (actiepunt Judith Snepvangers). Timo heeft getracht Marieke van Gerven te polsen; zij blijkt echter niet meer bij DLG werkzaam te zijn. Ronald Vernes meldt dat Marieke thans bij SBB werkt. Vanuit haar nieuwe functie zou zij een belangrijke bijdrage aan de Gebruikersraad GEO-modellen (ondiep) kunnen leveren.
4.12	N.a.v. de CD met onzekerheidskaarten en de 3D Subsurface Viewer: <ul style="list-style-type: none"> • Janet Hof krijgt de CD niet aan de praat • Jurriaan Cok: idem • Harry van Manen: idem Dit onderwerp wordt verder bij agendapunt 7 besproken.
5.1	Afgehandeld. Punt wordt afgevoerd.
5.2	Afgehandeld. Punt wordt afgevoerd.
5.3	Afgehandeld. Punt wordt afgevoerd.
5.4	Afgehandeld. Opgemerkt wordt dat via de Portal Manager van DINO _L oket updates aan de gebruikers zouden kunnen worden doorgegeven. Punt wordt afgevoerd.

Datum

2 mei 2011

Onze referentie

TNO-060-UT-2011-00823

Pagina

3/9

5.5	Ronald Vernes heeft een redactielid van Stromingen gepolst. Stromingen is echter niet de geschikte plek om het terugkoppelingsformulier onder de aandacht van gebruikers te brengen. Dit zou via de Portal Manager van DINO _L oket kunnen, zie actiepunt 5.4. (actiepunt Ronald Vernes).
5.6	Dit onderwerp wordt onder agendapunt 6 behandeld. Frans van Geer zal daarbij namens Wim de Lange van Deltares een presentatie geven.
5.7	De presentatie van Michiel van der Meulen is op de site van de Gebruikersraad GEO-modellen (ondiep) geplaatst. Punt wordt afgevoerd..
5.8	Het artikel van Hugo Thijssen in het blad Geotechniek is aan de leden van de Gebruikersraad gestuurd. In het artikel zijn de geohydrologische parameters die bepaald zijn bij bemalingen vergeleken met die van de oude versie REGIS II.0. Zoals bekend waren de kD-waarden van deze REGIS-versie systematisch te laag. Eenzelfde vergelijking met de nieuwe versie REGIS II.1 is helaas niet in het artikel opgenomen. Gebruikers kunnen daardoor op het verkeerde been worden gezet. Ronald vraagt of de leden van de Gebruikersraad dit zo ervaren hebben. Fred Olie meldt dat zijn collega's zich n.a.v. het artikel afvroegen is zij REGIS nog wel moesten gebruiken. Ronald bespreekt met Michiel of vervolgacties nodig zijn (actiepunt Ronald Vernes).
5.9	Dit overleg heeft plaatsgevonden en de uitkomsten daarvan zijn aan de leden van de Gebruikersraad GEO-modellen (ondiep) doorgegeven. Dit onderwerp wordt verder onder agendapunt 4 besproken.
5.10	Harry van Manen zal Timo niet permanent vervangen. Punt wordt afgevoerd.

De voorzitter bedankt de secretaris voor het verslag.

4. Gebruikersdag 26 mei 2011 (Fred Olie)

Fred legt uit dat de BRO het centrale thema van de Gebruikersdag 2011 zal zijn. Instanties die met de BRO te maken krijgen moeten zich daar tijdig op gaan inrichten. In het programma van de Gebruikersdag 2011 zal dit worden benadrukt. Het programma zal een afwisseling zijn van beleid en praktijk met de centrale vraag "Hoe anticipeer ik op de BRO?" Eind december is een eerste opzetje van het programma aan de leden van de Gebruikersraad GEO-modellen (ondiep) gestuurd.

De Gebruikersdag 2011 zal een middag beslaan. Vertegenwoordigers vanuit het Ministerie, de VEWIN, de waterleidingbedrijven, TNO, de Provincie, en ook de Vlaamse Overheid zijn gevraagd om een presentatie te verzorgen.

Naast de Gebruikersdag 2011 vinden er thans aparte informatiebijeenkomsten over de BRO in het land plaats. Deze bijeenkomsten zijn bedoeld om informatie aan een breed publiek te verstrekken. Op de Gebruikersdag is het de bedoeling dat er reacties door de specifieke gebruikers, registratiebeheerder en bronhouders worden gegeven en dat er levendige discussies ontstaan.

Datum

2 mei 2011

Onze referentie

TNO-060-UT-2011-00823

Pagina

4/9

5. Stand van zaken rond BRO (Michiel van der Meulen)

Michiel start zijn presentatie met een toelichting op de nieuwe organisatiestructuur van TNO. De TNO organisatie heeft sinds 1 januari jl. een matrixstructuur. De werkzaamheden rond de GEO-modellen (ondiep) vallen onder de thema-as "Energy" en onder de expertise "Earth, Environment and Life Sciences". Binnen deze matrixstructuur is ook de Geologische Dienst Nederland (van TNO) opgericht (in het Engels Geological Survey of the Netherlands (GSN)). Met deze dienst zal men in de praktijk te maken hebben. De GSN omvat drie afdelingen, te weten:

- Geomodelling,
- DINO en
- Advies EZ.

De afdeling Diepe kartering/modellering zal naar verwachting in de afdeling Geomodelling opgaan.

Aan de hand van een powerpointpresentatie licht Michiel de ontwikkelingen rond het GIP-programma ondiep 2011 en de relatie met de BRO toe. De presentatie zal onder de leden worden verspreid (**actiepunt Ronald Vernes**).

N.a.v. de presentatie stelt Judith de vraag: "Hoe kan/moet Natuurmonumenten haar (boor)gegevens aanleveren?"

Deze vraag zou door de afdeling DINO moeten worden beantwoord (**actiepunt: Ronald Vernes i.o.m. Klaas Maas en Judith Snepvangers**). De BRO gaat over nieuwe gegevens; oude (boor)gegevens zijn niet BRO-plichtig. Deze oude gegevens kunnen echter wel op eigen initiatief aan de afdeling DINO worden aangeboden.

"Hoe is de relatie tussen het BIS van Alterra en de modellen?"

Alterra heeft eveneens een programma dat vergelijkbaar is met het GIP-programma van TNO maar dat in omvang aanzienlijk kleiner is. Michiel is via de "Adviesgroep BIS" betrokken bij de aansturing en afstemming van dit GIP-programma op dat van TNO. Ondertussen wordt er via het Proefproject Mariapeel en Deurnse Peel met Alterra samengewerkt op het gebied van de 3D-modellering van de ondergrond.

"Gaat er een update plaatsvinden van de GeoTOP o.b.v. de BIS-data?"

Dit is nog niet vastgesteld. Hier moet goed over worden nagedacht, mede in het licht van de ontwikkelingen rond het BIS.

6. Terugkoppeling vanuit grondwatermodellen naar REGIS (Frans van Geer)

Frans van Geer beschrijft aan de hand van een Powerpointpresentatie de stand van zaken van het Kennisinvesteringsproject INDUBOWA. Binnen dit project wordt o.a. onderzocht hoe de informatie van grondwatermodellen teruggekoppeld dient te worden naar REGIS. Deze presentatie geeft hij mede namens Wim de Lange van Deltares waarmee op dit onderwerp nauw wordt samengewerkt.

Een beeld wordt gegeven hoe de (grondwater)modelleerketen eruit ziet.

Datum

2 mei 2011

Onze referentie

TNO-060-UT-2011-00823

Pagina

5/9

Janet mist in de modelleerketen “de gebiedsdeskundigen/de expertgroep” die de plausibiliteit van de modellen en modeluitkomsten kunnen beoordelen. In de modelleerketen zou deze groep van deskundigen dienen te worden opgenomen.

Harry geeft aan dat in de grondwatermodellendatabank, die Deltares in opdracht van de Waterdienst aan het ontwikkelen is, ook een rol voor de regio-experts is weggelegd.

Harry legt uit dat er de ambitie is om door middel van “stekkers” vanuit de grondwatermodellendatabank conversies naar verschillende modellen mogelijk te maken, bijv. een conversie van het aantal onderscheiden modellen.

Janet adviseert om de groep van mensen die over dit onderwerp meedenkt breder te trekken. Het zou goed zijn om bijv. een workshop over dit onderwerp te organiseren.

Johan stelt voor om bij de modellering verantwoordelijkheden juist gescheiden te houden, bijv. in geometrie van de ondergrond en parameters.

Harry legt uit dat er een pilotproject “Azure” wordt opgericht waarbinnen (model)gegevens worden verzameld in de modellendatabank om er vervolgens gezamenlijk gebruik van te kunnen maken.

Frans vraagt de leden om commentaar te leveren op de gepresenteerde modelleerketen (**actiepunt allen**).

De presentatie zal onder de leden worden verspreid (**actiepunt Ronald Vernes**).

7. Onzekerheidskaarten en 3D Subsurface Viewer (Jan Gunnink)

Tijdens de vergadering van 8 april 2010 heeft Jan Gunnink CD's uitgereikt met daarop:

- Onzekerheidskaarten van het Digitaal Geologisch Model (DGM)
- De 3D Subsurface Viewer waarmee lagenmodellen zoals DGM en REGIS driedimensionaal kunnen worden bekeken in combinatie met de bijbehorende boorgegevens. Een viewer voor voxelmodellen is thans in ontwikkeling.

In verband met de verdere uitwerking van de onzekerheidskaarten en de beschikbaarstelling van de 3D Subsurface Viewer is de Gebruikersraad GEO-modellen (ondiep) gevraagd om beiden te beoordelen. Tijdens dit agendapunt worden de ervaringen besproken.

3D Subsurface Viewer

Diverse leden hebben problemen met het opstarten van de 3D Subsurface Viewer. In een enkel geval is het gelukt om de problemen te verhelpen. Mogelijk dat de Pc's niet voldoen aan de systeemvereisten. Een overzicht van de systeemvereisten wordt aan de leden rondgestuurd (**actiepunt Jan Gunnink**). Iedereen wordt verzocht om de problemen helder te omschrijven en aan Jan Gunnink door te geven (jan.gunnink@tno.nl) (**actiepunt allen**).

Datum

2 mei 2011

Onze referentie

TNO-060-UT-2011-00823

Pagina

6/9

Onzekerheidskaarten

Jan legt uit dat de onzekerheidskaarten grids van de standaardafwijking zijn van de diepteligging van de top, de basis en de dikte en van de verbreiding, in eerste instantie alleen van het Digitaal Geologisch Model. In tweede instantie worden dergelijke kaarten ook van REGIS samengesteld. De onzekerheidskaarten zijn vergelijkbaar met de reeds bestaande onzekerheidskaarten van de doorlatendheid. Jan vraagt aan de Gebruikersraad of deze kaarten zinvol zijn.

Vanuit de vergadering wordt beaamd dat het belangrijk is om dergelijke kaarten te hebben. In de praktijk weet men echter (nog niet) hoe deze kaarten gebruikt dienen te worden. Er zou een goede beschrijving en handleiding bij dienen te komen. Daarnaast zou er eigenlijk een training dienen te worden verzorgd, bijv. voor adviesbureaus (die deze kaarten in de praktijk het meeste zullen gebruiken). Voorgesteld wordt om in samenwerking met adviesbureaus te kijken of deze onzekerheidskaarten in de praktijk voldoen.

Degene die de CD nog niet hebben ontvangen worden verzocht dit bij Jan Gunnink (jan.gunnink@tno.nl) te melden (**actiepunt allen**).

Het voorstel om via een case study de onzekerheidskaarten in de praktijk te toetsen wordt omarmd. Janet en Robbert hebben beide mogelijk een bestaande case die daarvoor kan dienen. Judith geeft aan dat het ook goed zou zijn om de kaarten juist al bij het begin van een project mee te nemen. Janet en Robbert gaan na of zij een case study kunnen aandragen (**actiepunt Janet en Robbert**). In de volgende vergadering zouden dan de bevindingen vanuit deze case study kunnen worden gepresenteerd (**actiepunt Ronald Vernes**).

8. W.v.t.t.k.

Johan van der Veer vraagt of het mogelijk is om de iMOD-programmatuur open source te maken. iMOD is een product van Deltares; deze vraag dient aan Deltares te worden voorgelegd.

Fred meldt dat door de afdeling DINO in het kader van de BRO workshops worden georganiseerd rond de aanlevering, het beheer, het gebruik en de terugmelding van BRO-plichtige gegevens. Met behulp van deze workshops wil de afdeling DINO de processen in de buitenwereld beter in kaart brengen om vervolgens de BRO daar goed op te laten aansluiten. Daarnaast worden door de afdeling DINO zogenaamde dataprojecten opgezet waarin per datatype wordt uitgewerkt welke gegevens en op welke wijze deze binnen de BRO uitgewisseld gaan worden. Voor deze dataprojecten is de afdeling DINO nog op zoek naar personen die zitting willen nemen in de zogenaamde "ambtelijke werkgroep". De leden worden opgeroepen om aan deze workshops en dataprojecten deel te nemen. Aanmeldingsformulieren worden uitgereikt. Informatie is, afhankelijk van het datatype, daarnaast op te vragen bij de volgende personen:

Datum

2 mei 2011

Onze referentie

TNO-060-UT-2011-00823

Pagina

7/9

Nr	Datatype	Accountmanager
1	Geomechanische sondering	Ruud Mutsaers
2	Geo-elektrische verkenning	Ruud Mutsaers
3	Seismische opname	Rico Tönis
4	Boormonsterprofiel	Ruud Mutsaers
5	Boormonsteronderzoek	Ruud Mutsaers
6	Boormonsterfoto	Ruud Mutsaers
7	Boorgatmeetgegevens	Ruud Mutsaers
8	Bodemkundige profielopname	Ruud Mutsaers
9	Profielmonsteronderzoek	Hans van der Meij
10	Vergunningen Mijnbouwwet	Rico Tönis
11	Vergunningen Waterwet	Hans van der Meij
12	Boorgaten Mijnbouwwet	Rico Tönis
13	Put Grondwaterkwantiteit	Hans van der Meij
14	Put Grondwaterkwaliteit	Hans van der Meij
15	Put Mijnbouwwet	Rico Tönis
16	Meetnet Grondwatermonitoring	Hans van der Meij
17	Meetnet Bodemkwaliteit	Hans van der Meij
18	Meetnet Bosbodempkwaliteit	Hans van der Meij
19	Geomorfologische en bodemkundige modellen	
20	Geologisch en hydrogeologische modellen	

Rico Tönis

T+31(0)888660967

E-mail: rico.tonis@tno.nl

Hans van der Meij

T+31(0)88866 4764

E-mail: hans.vandermeij@tno.nl

R.J.M. (Ruud) Mutsaers

T +31 (0)88 866 48 83

M +31 (0)62 244 86 73

E-mail: ruud.mutsaers@tno.nl

Fred verzoekt tevens om bij het opstellen van de agenda van het overleg, deze af te stemmen met de secretaris van de DINO Gebruikersgroep ondiep om dubbele presentaties te voorkomen (**actiepunt Klaas Maas en Ronald Vernes**).

Robbert vraagt of BRO Loket de nieuwe naam van DINO *Loket* wordt. Dit is niet het geval. BRO Loket is een werknaam; DINO *Loket* blijft de officiële naam.

9. Afspraken en besluiten (Fred, Ronald)

Datum

2 mei 2011

Onze referentie

TNO-060-UT-2011-00823

Pagina

8/9

Een samenvatting van afspraken en besluiten is niet gegeven.

10. Volgend overleg: planning en onderwerpen (Fred)

De planning en mogelijke onderwerpen van het volgende overleg zijn niet behandeld.

11. Sluiting

De voorzitter bedankt de leden voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Actielijst

Nr	Omschrijving	Uitvoerder
4.4	Aandragen potentiële kandidaten voor vertegenwoordiging van de gemeenten, waterschappen, VROM en DLG en aanvullen/wijzigen huishoudelijk reglement Gebruikersraad GEO-modellen voor wat betreft de deelnemende organisaties (VROM en DLG). Polen Harke Tuinhof voor lidmaatschap Gebruikersraad (Fred).	Alle leden
6.1	Zoeken van een permanente vervanger/ster die inhoudelijk meer bij de geo-modellen is betrokken.	Judith Snepvangers
6.2	Benaderen Marieke van Gerven (SBB) voor lidmaatschap Gebruikersraad GEO-modellen (ondiep).	Gé van den Eertwegh
6.3	Het terugkoppelingsformulier via de portal manager van DINO Loket onder de aandacht van de gebruikers brengen.	Ronald Vernes
6.4	Vaststellen eventuele noodzakelijk vervolgacties n.a.v. artikel Hugo Thijssen (Mos-Rhoon) in Geotechniek.	Ronald Vernes
6.5	Beschikbaarstellen presentatie Michiel van der Meulen	Ronald Vernes
6.6	Doorspelen vraag van Natuurmonumenten "Hoe moeten zij hun (boor)gegevens aanleveren?" aan de afdeling DINO."	Ronald Vernes en Judith Snepvangers
6.7	Becommentariëren door Frans van Geer (frans.vangeer@tno.nl) gepresenteerde modelleerketen (zie de presentatie).	allen
6.8	Beschikbaarstellen presentatie Frans van Geer	Ronald Vernes
6.9	Toesturen systeemvereisten 3D Subsurface Viewer aan de leden	Jan Gunnink
6.10	Doorgeven goed omschreven problemen met de 3D Subsurface Viewer aan Jan Gunnink (jan.gunnink@tno.nl)	Allen
6.11	Doorgeven ervaringen met onzekerheidskaarten aan Jan Gunnink (jan.gunnink@tno.nl)	Allen
6.12	Indien CD met onzekerheidskaarten en 3D Subsurface Viewer niet ontvangen dit dan melden bij Jan Gunnink (jan.gunnink@tno.nl)	Allen

Datum

2 mei 2011

Onze referentie

TNO-060-UT-2011-00823

Pagina

9/9

6.13	Toesturen CD aan Robbert van Montfoort.	Jan Gunnink
6.14	Checken of er case studies zijn waarin de onzekerheidskaarten in de praktijk kunnen worden getoetst.	Janet Hof en Robbert van Montfoort
6.15	Agenderen terugkoppeling ervaringen met onzekerheidskaarten vanuit nog te kiezen case study voor het najaarsoverleg 2011 van de Gebruikersraad GEO-modellen (ondiep)	Ronald Vernes
6.16	Afstemmen agenda met DINO Gebruikersgroep ondiep	Ronald Vernes